

стосується Німеччини (52%) та Чехії (41%). Деякі жінки-біженки не можуть влаштуватися на оплачувану роботу, тому що їм доводиться доглядати за дітьми або літніми членами сім'ї.

Кожен другий біженець працює нижче своєї кваліфікації та освіти.

Однією з перешкод, через яку біженці відмовляються від освіти, не можуть знайти роботу чи мають проблеми з продовженням лікування, дослідники називають незнання мови. Чверть респондентів взагалі не знають мови країни, в якій оселилися. Найбільше таких людей було в Естонії, Румунії та Угорщині, найменше – зрозуміло через схожість мови – у Польщі, Чехії та Словаччині. Лише 23 відсотки вивчаючи мову нової країни, це частіше молоді люди, ніж літні люди.

Менше половини біженців, які навчалися в Україні до війни, продовжують навчання в країні перебування. Таким чином, дві третини дітей продовжують навчання онлайн в Україні або навчаються самостійно за українськими навчальними матеріалами. Деякі взагалі не відвідують школу, тому що не мають комп'ютера чи планшета, за допомогою якого можна було б брати участь в онлайн-уроках, не мають постійного місця проживання [4].

Що стосується самопочуття, то кожен другий респондент зізнався, що після виїзду з України відчував сум і депресію, причому частіше це стосується жінок, ніж чоловіків. Дві третини респондентів показали, що вони відчували панічні атаки та напади тривоги. Автори звіту вказують на тривожні результати серед дітей, оскільки дослідження показало, що 50% з них проблеми зі сном і концентрацією, а кожен другий втратив самооцінку і відчуває надмірну чутливість. Проте, як це не парадоксально, багато, аж дві третини українців, заявляють, що дивляться в майбутнє з оптимізмом [4].

Джерела та література

1. Chlebny, J. Postępowanie w sprawie o nadanie statusu uchodźcy. Warszawa 2011, Wydawnictwo C.H. Beck.
2. Dobrowolska-Polak J., Ludzie w cieniu wojny. Ludność cywilna podczas współczesnych konfliktówzbrojnych, Poznań 2011.
3. Głogowska Patrycja. Konsekwencje procesów uchodźczych wywołanych Konfliktami zbrojnymi dla państw przyjmujących. TeKa of Political Science and International Relations – UMCS, 2022, 17/1, 57–72 <https://journals.umcs.pl/teka/article/viewFile/15008/10679>.
4. Kiwnik Pargana J. Uchodźcy z Ukrainy. <https://www.dw.com/pl/uchod%C5%BAcy-z-ukrainy-co-trzecia-osoba-chce-wr%C3%B3ci%C4%87-do-domu/a-64846218>.
5. Stankiewicz W. M., Konflikt jako zjawisko integrujące i dezintegrujące oblicze współczesnego świata, Olsztyn 2008, s.19
6. Ustawa Prawo oświatowe, Dz.U. 2017 poz. 59
7. Ząbek M., Łodziński S. Uchodźcy w Polsce. Próba spojrzenia antropologicznego. Warszawa 2008. Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR
8. Wesprzyjmy dzieci i młodzież z Ukrainy! Pokażmy nauczycielom i nauczycielkom, że nie są sami! URL: <https://www.amnesty.org.pl/szkola-dla-wszystkich/>

УДК 621.039

Стручок В.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ДО ПИТАННЯ ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛУ ТА НАСЕЛЕННЯ ВНАСЛІДОК АВАРІЇ НА ЧОРНОБИЛЬСЬКІЙ АЕС

Анотація. Розглянуто масштаби забруднення та втрати персоналу та особового складу формувань цивільної оборони безпосередньо після аварії на Чорнобильській АЕС, основні заходи захисту населення. Детально розглянуто моніторинг радіаційної обстановки та основні об'єктивні та суб'єктивні причини проблемності його проведення. Досліджено причинно-

наслідковий зв'язок між моніторингом радіаційної обстановки та проведенням і плануванням евакуації населення з 30-кілометрової зони навколо Чорнобильської АЕС.

Ключові слова: *моніторинг, радіаційна обстановка, евакуація.*

Struchok V.

Ternopil National Technical University named after Ivan Pylyuy

TO THE ISSUE OF THE PROTECTION OF PERSONNEL AND THE POPULATION AS A RESULT OF THE ACCIDENT AT THEN CHORNOBYL NPP

Abstract. *The scale of pollution and loss of personnel and personnel of civil defense formations immediately after the accident at the Chornobyl nuclear power plant, the main measures to protect the population were considered. The monitoring of the radiation situation and the main objective and subjective reasons for the difficulty of its implementation are considered in detail. The cause-and-effect relationship between monitoring the radiation situation and conducting and planning the evacuation of the population from the 30-kilometer zone around the Chornobyl NPP was investigated.*

Keywords: *monitoring, radiation situation, evacuation.*

26 квітня 2024 року минає 38 років з часу, коли сталася найбільш масштабна радіаційна аварія на планеті Земля - аварія на Чорнобильській атомній електростанції (АЕС) (м. Прип'ять, Україна). Внаслідок аварії було забруднено радіонуклідами I^{131} , Cs^{137} , Sr^{90} 42000 км² території. За станом на 1 січня 1988 року втрати серед персоналу станції та особового складу формувань цивільної оборони, що брали участь у ліквідації наслідків аварії, склали 145 осіб, з них 29 із смертельним наслідком. Усі особи мали діагноз гостра променева хвороба того, чи іншого ступеня. Кількість населення, що отримало внутрішнє опромінення щитоподібної залози більше 30 бер, склало більше 150 тис. осіб [1].

У питанні захисту персоналу АЕС та населення, що проживає на прилеглий території, ключову роль має моніторинг радіаційної обстановки на промисловому майданчику АЕС та прилеглий території, вчасне проведення його оповіщення та, при потребі, евакуації з небезпечних ділянок та йодної профілактики.

Встановлено, що в цілому моніторинг радіаційної обстановки здійснювався багатьма відомствами, що брали участь у ліквідації наслідків аварії, тому чіткої інформації про її стан не було. Кожне відомство, державна установа вважали за необхідне мати свій банк даних зазначеної інформації. Зокрема, моніторинг вівся хімічними військами, підрозділами Держкомгідромету, Мінохоронздоров'я СРСР, республіканських агропромів, Міненерго, Мінсередмашу СРСР, Комплексною геохімічною експедицією АН СРСР та іншими організаціями. Значний вплив на якість моніторингу радіаційної ситуації, як виявилось, мав плямистий характер забруднення територій, що був наслідком плямистих випадань радіоактивних речовин з викидів аварійного реактора. Він дуже залежав від метеорологічних умов: напрямку та швидкості вітру в приземному шарі та на висотних шарах атмосфери, ступеню вертикальної стійкості повітря та інших.

Тому фактично евакуація населення здійснювалась за геометричним принципом. Спочатку з кола радіусом 10 км навколо Чорнобильської АЕС, потім з 30-кілометрової зони. Це призвело до евакуації населення з населених пунктів, де територія була придатною для проживання. Зокрема, із сіл Бички, Ніневецьке, куди населення було повернуте у липні 1986 року.

Плани евакуації населення з 30-км зони та розрахунки їх транспортного забезпечення виявилися нереальними, оскільки передбачали проведення евакуації за секторами, а не за фактичними зонами радіоактивного забруднення, що викликало необхідність їх термінового перероблення в ніч на 27 квітня.

Тому тільки в другій половині дня 27 квітня було проведено евакуацію 49360 чоловік населення з м. Прип'ять, а після подальшого погіршення радіаційної обстановки в період з 2 по

7 травня решти населення з 30-км зони в кількості 40915 чоловік. Для поглибленого обстеження в стаціонари республіки було госпіталізовано 17,4 тис. чоловік.

Джерела та література

1. Стручок В.С. Аналіз причин виникнення втрат внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС. Матеріали I Міжнародної наукової конференції «Воєнні конфлікти та техногенні катастрофи: історичні та психологічні наслідки» (до 35 роковин аварії на Чорнобильській АЕС), 22-23 квітня 2021 року. Тернопіль, 2021. С.83-84. <http://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/35083>.

УДК 94:637(477.64+477.73).8

Шостаківська Н., канд. пед. наук, доц.; Митулинський Р.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ПІДРВАННЯ ГРЕБЛІ ДНІПРОГЕСУ 1941 РОКУ: АНАЛІЗ ПОДІЇ ТА ОЦІНКА ЛЮДСЬКИХ ВТРАТ

Анотація. У цій доповіді проводиться докладне дослідження наслідків підірвання греблі ДніпроГЕСу під час Другої світової війни у 1941 році. Заснована на свідченнях очевидців та аналізі джерел, доповідь ставить за мету показати кількість жертв та наслідки цієї історичної події. Проведений аналіз вказує на те, що оцінки значної кількості загиблих унаслідок підірвання греблі не підтверджуються даними та документами. Доповідь також розглядає процес відновлення роботи ДніпроГЕСу після події та її вплив на подальший розвиток подій у регіоні. Висновки, отримані в результаті дослідження, мають важливе значення для розуміння подій того часу та їх впливу на історію України. Аналізуючи факти та обставини події, доповідь спрямована на уточнення та підтвердження історичної правдивості, відкидаючи вигадки та непідтвержені інформаційні версії.

Ключові слова: ДніпроГЕС, ГЕС, Дамба, Суверенітет, Окупаційні, Гребля, Радянський.

Shostakivska N., Ph.D., Assoc. Prof.; Mytulynskyi R.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

EXPLOSION OF THE DNIPRO HYDROELECTRIC STATION DAM IN 1941: EVENT ANALYSIS AND ASSESSMENT OF HUMAN LOSSES

Abstract. This report provides a comprehensive investigation into the consequences of the explosion of the Dnipro Hydroelectric Station dam during the Second World War in 1941. Based on eyewitness testimonies and source analysis, the report aims to demonstrate the number of casualties and the consequences of this historical event. The analysis conducted indicates that the estimates of a significant number of casualties as a result of the dam explosion are not corroborated by data and documents. The report also examines the process of restoring the operation of the Dnipro Hydroelectric Station after the event and its impact on further developments in the region. The conclusions drawn from the research are of significant importance for understanding the events of that time and their impact on the history of Ukraine. By analyzing the facts and circumstances of the event, the report aims to clarify and confirm historical truthfulness, rejecting speculation and unsubstantiated information versions.

Keywords: Dnipro Hydroelectric Station, HES, Dam, Sovereignty, Occupation, Reservoir, Soviet.

Події 2023 року, пов'язані з частковим руйнуванням дамби Каховської ГЕС, привернули увагу громадськості до нагальної проблеми безпеки нашої країни. Після оголошення владою України про те, що дамбу підірвали російські окупаційні сили, розпочалася серія протиріччя та обвинувачень. У світлі цих подій нагадується історичний епізод з 18 серпня 1941 року, коли була підірвана гребля ДніпроГЕСу. Поєднання цих двох історичних фактів, хоч і віддалених